

શાકભાજી પાકોની વૈજ્ઞાનિક ખેતી પદ્ધતિ

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર
ગૂજરાત વિધાપીઠ, રાંધેજ, ગાંધીનગર
ફોન. નં. : ૦૭૯-૨૩૯૭૫૨૨૩

શાકભાજીએ દૈનિક આહારનો એક ખૂબજ મહત્વનો પોષકતત્વોથી ભરપૂર ભાગ છે. શાકભાજીમાં ખાસ કરીને ગૌણ પોષક તત્વો પર્યાપ્ત માત્રામાં ઉપલબ્ધ હોય છે. શાકભાજીમાં મહત્વના પોષકતત્વો જેવા કે વિટામીન-એ, વિટામીન-સી, વિટામીન-બી_૬, વિટામીન-ઈ, ફોલિક એસિડ, લોહતત્વ અને મેગ્નેશિયમ જરૂરી માત્રામાં હોય છે જે સમતોલ આહારનો અગત્યનો ભાગ છે. આ ગૌણતત્વો ઉપરાંત શાકભાજીમાં કાર્બોદિત પદાર્થો અને પ્રોટીન પણ હોય છે જે માનવ આહારનો અગત્યનો ભાગ છે.

આપણા રોજિંદા ખોરાકને સમતોલ આહાર બનાવવા માટે ખોરાકમાં ગૌણ પોષકતત્વોનું પ્રમાણ યોગ્ય માત્રામાં હોવું ખૂબજ જરૂરી છે. રોજિંદા ખોરાકમાં ૧૫૦ ગ્રામ જેટલા લીલા પાંદડાવાળા શાકભાજીનો સમાવેશ કરવાથી પ્રમાણિત માત્રામાં લોહતત્વ, કેલ્શિયમ, બીટા કેરોટીન, વિટામીન-સી અને ફોલિક એસિડ મળી રહે છે.

શાકભાજી પાકોનું ધરૂ ઉછેર

ધરૂવાડિયુ એટલે “નર્સરી” જે પાકોના બીજ સીધે સીધા ખેતરમાં વાવી ન શકાતા હોય તેવા પાકોના બીજને ખેતરના એકતરફી નાના વિસ્તારમાં એક સાથે વ્યવસ્થિત રીતે વાવીને છોડ ઉછેરવામાં આવે છે તેને ધરૂવાડિયું કહેવામાં આવે છે.

સામાન્ય રીતે શાકભાજીના પાકો જેવા કે રીંગણ, મરચી, ટામેટા, કોબીજ, ફલાવર, ડુંગળી કે જેના બીજ અતિ નાના અને હલકા હોય તેની રોપણી માટે ધરૂછોડ તૈયાર કરી ફેરરોપણી કરવામાં આવે છે.

ધરૂવાડિયા માટે જમીન સારી ફળદ્રુપતા વાળી, સારા નિતારવાળી, પાણી ભરાઈ ન રહે તેવી, પાણીના નિકાલવાળી, તેમજ વાડ કે ઝાડનો છાયો આવતો ન હોય તેવી નિંદામણમુક્ત જમીન પસંદ કરવી જોઈએ.

સામાન્ય રીતે ડુંગળી સિવાયના શાકભાજીના પાકોના એક હેક્ટર વિસ્તારની ફેરરોપણી માટે એક ગુંઠા વિસ્તારમાં જ્યારે ડુંગળી જેવા પાકો માટે ચારથી પાંચ ગુંઠા વિસ્તારમાં ધરૂવાડિયું તૈયાર કરવું પડે છે. ધરૂવાડિયા માટે પસંદ કરેલ જમીનને ઉનાળામાં ઊંડી ખેડ કરીને તપવા દેવી.

સેન્દ્રિય અને રાસાયણિક ખાતર :

એક ગુંઠા વિસ્તાર માટે અંદાજે ૧૦૦ કિ.ગ્રા સારુ કહોવાયેલું છાણિયુ કે ગળતિયું ખાતર, જો આ શક્ય ન હોય તો એક ગુંઠામાં ૧૦ કિ.ગ્રા પ્રમાણે દિવેલીનો ખીળ જમીન તૈયાર કરતી વખતે આપવો. આ ખાતર/ખીળ જમીનમાં બરાબર ભળી જાય તે રીતે ધરૂવાડિયામાં ઓરવણ કરી બીજા ખેતી કાર્યો કરવા. એક ગુંઠા વિસ્તારમાં ૫૦૦ ગ્રામ નાઈટ્રોજન, ૫૦૦ ગ્રામ ફોસ્ફરસ ગાદી ક્યારા તૈયાર કર્યા બાદ બીજની વાવણી પહેલા પૂંખીને આપવું અને જમીનને કોદાળીથી ખોદી ઉપર-નીચે કરી પંજેઠી મારી જમીન સાથે ભેળવી દેવું. બીજના ઉગાવા બાદ ૧૫ થી ૨૦ દિવસ પછી એક ગુંઠામાં ૫૦૦ ગ્રામ નાઈટ્રોજન એમોનિયમ સલફેટના રૂપમાં આપવું. ધરૂવાડિયાની જમીનમાં ઝિંક અને લોહ તત્વની ઉણપ જણાતી હોય છે. આ માટે એક ગુંઠામાં ૪૦૦ ગ્રામ ફેરસ સલ્ફેટ, ૨૦૦ ગ્રામ ઝીંક સલ્ફેટ અને ૧૦૦ ગ્રામ બોરેક્ષને જમીન તૈયાર કરતી વખતે પાયામાં આપવું.

ધરૂની જરૂરિયાતને ધ્યાનમાં રાખીને જરૂર પુરતી જમીનમાં ઢાળને ધ્યાનમાં રાખીને વધારાના પાણીનો નીંકો દ્વારા નિકાલ થાય તે રીતે ગાદી ક્યારા બનાવવા. ગાદી ક્યારાની લંબાઈ ઢાળની દિશામાં અનુકૂળતા પ્રમાણે રાખવી જ્યારે પહોળાઈ ૧ થી ૧.૫ મીટર થી

વધારે રાખવી નહીં. શાકભાજીના ધરૂંઉછેરમાટે ભલામણ કરાયેલ જ બિયારણનો દર રાખવો.

શાકભાજીના પાકો માટે હંમેશાં શુદ્ધ અને નવા બિયારણનો જ ઉપયોગ કરવો. પસંદગીની જાતનું ખાતરીવાળુ શુદ્ધ, વિકાસ પામેલું અને પુરતી સ્ફૂરણશક્તિ વાળા (૭૦%થી વધારે) બીજની પસંદગી કરવી. બીજની રોપણી કરતાં પહેલા ગાદી ક્યારામાં હળવું પાણી આપવું. વરાપ થયે વધારાની જમીનને ખોદી રાસાયણિક ખાતરો ભલામણ પ્રમાણે આપવા. ધરૂંવાડિયામાં નાના છોડને ઉધઈ, લાલકીડી, કૃમિ તેમજ ચૂસિયા પ્રકારની જીવાતોથી ગંભીર નુકશાન થતું હોય છે. તેની સામે રક્ષણ માટે એક ગુંઠામા ૩૦૦ ગ્રામ પ્રમાણે કાર્બોફ્યુરાન ક્યારામાં પાયાના ખાતર સાથે આપવું. ત્યારબાદ પંજેઠી મારી ક્યારાને સમતલ કરવા. સમતલ કરેલ ક્યારામાં લાકડાની પંજેઠીના દાંતાથી ૧૦ સે.મી. અંતરે છીછરા (૨થી૨.૫ સે.મી.) ચાસ ખોલવા. ક્યારા દીઠ નક્કી કરેલ માવજત આપેલી બીજના જથ્થામાં ઝીણી રેતી ભેળવી દરેક ચાસમાં બીજ સરખાં અંતરે અને સરખા માપે પડે તે રીતે નાખવું. બીજ જન્ય રોગોના નિયંત્રણ માટે બીજને વાવતા પહેલાં પારાયુક્ત દવાનો પટ આપવો. આ માટે એક કિ.ગ્રા. બીજમાં ૩ ગ્રામ પ્રમાણે થાયરમ અથવા સેરેસાન નાખી બરાબર ભેળવી દેવું. ઉપર ઘઉંના કે ડાંગરના ઘાસનું આછું ઢાંકણ કરવું. આવું ઘાસ ઉપલબ્ધ ન હોય તો ૭૫% છાયાવાળા શેડ નેટ નો ઉપયોગ કરી શકાય. શેડ નેટનું આવરણ કરવાથી જમીનમાં ભેજ સંગ્રહ થશે આથી જમીનમાં ગરમાવો થશે અને બીજનો ઊગાવો સારો થશે. અને સીધા વરસાદ તેમજ ગરમીથી ઊગતા બીજ અને કુમળા ધરૂંને જરૂરી રક્ષણ મળશે.

ધરૂંવાડિયામાં જરૂરીયાત મુજબ ઝારા કે કુવારાની મદદથી પાણી આપતા રહેવું. બીજનો પુરતો ઊગાવો થયા બાદ ૪-૫ દિવસ પછી ઘાસનું આવરણ દુર કરવું. ધરૂંવાડિયામાં મેટાલેકઝીલ એમ.એડ (રીડોમીલ)નો ૨ ગ્રામ પ્રતિ ૧૦ લીટર પાણી પ્રમાણે છંટકાવ કરવો. જેથી ધરૂંના કહોવારાનું નિયંત્રણ થઈ શકશે. ધરૂંના ઊગાવા પછી ૧૫-૨૦ દિવસ બાદ ૫૦૦ ગ્રામ નાઈટ્રોજન એટલે કે ૨.૫ કિગ્રા એમોનિયમ સલ્ફેટના રૂપમાં આપવું (૧ગુંઠા વિસ્તારમાં). પાકની જાત મુજબ ધરૂં ૨૫-૪૦ દિવસમાં રોપણી લાયક થશે. ધરૂંની ફેર રોપણી કરતાં પહેલાં બે દિવસ અગાઉ ટ્રાયઝોફોસ દવા ૦.૦૪% (૧ મીલી દવા / ૧ લીટર પાણી) પ્રમાણમાં છંટકાવ કરવો. ઘણીવાર ધરૂંની વૃદ્ધીકાળ દરમ્યાન પાન પીળા પડતા સફેદ અથવા આછાલીલા થઈ જાય છે, નવી ફુટ આવતી નથી અને ધરૂંનો વિકાસ અટકી જાય છે. જે જસત અને લોહ તત્ત્વની ઊણપને કારણે આવી વિકૃતિ થતી હોય છે. તેના નિવારણ માટે ૪૦ ગ્રામ ફેરસ સલ્ફેટ, ૨૦ ગ્રામ ઝીંક સલ્ફેટ અને ૧૦ ગ્રામ બોરીક એસિડ (બોરેક્ષ) ૧૦ લીટર પાણીમાં ઓગાળીને છંટકાવ કરવો જોઈએ.

સૂક્ષ્મતત્ત્વોના છંટકાવ માટે દ્વાવણ બનાવવાની રીત : દસ લીટર પાણીમાં ૨૫૦ ગ્રામ ચુનો આગલી રાત્રે પલાડી રાખવો. બીજ દિવસે આ દ્વાવણ માંથી ૧ લીટર ચુનાનું નિતર્યું પાણી તૈયાર કરો. ત્યારબાદ ૧ લીટર પાણીમાં ૪૦ ગ્રામ ફેરસ સલ્ફેટ, ૨૦ ગ્રામ ઝીંક સલ્ફેટ અને ૧૦ ગ્રામ બોરીક એસિડને મિશ્ર કરી બરાબર ઓગાળીને ગાળી નાખો. જેમાં ૧ લીટર ચુનાનું નિતર્યું પાણી નાખી તેમાં બીજુ આઠ લીટર પાણી ઉમેરી આ રીતે કુલ દશ લીટર દ્વાવણ તૈયાર કરી પંપમાં ભરો અને તેમાં સાધારણ ટીપોલ અથવા સાબુનું દ્વાવણ ઉમેરી વહેલી સવારે અથવા ઢળતી સાંજે છંટકાવ કરવો. અઠવાડિયાના ગાળે બે છંટકાવ કરવાથી જસત અને લોહતત્ત્વની ઊણપ નિવારી શકાશે.

વિવિધ શાકભાજીની સંક્ષિપ્ત માહિતી

પાકનું નામ	વાવેતરનો સમય/ ઘરું ઉછેરનો સમય/ રોપણીનો સમય	બીજદર (પ્રતિ હે.)	વાવેતર અંતર (સે.મી)	હેક્ટર દીઠ રોપાની જરૂરીયાત	ખાતર નો જથ્થો ના.કી.પો. (કિ.ગ્રા./હે.)	જાત નું નામ	ઉત્પાદન/હે.
મરચી	જૂન-જૂલાઈ	૭૫૦	૬૦X૬૦ ૭૫X૬૦	૨૫,૦૦૦ ૨૦,૦૦૦	૧૫૦ + ૫૦ + ૫૦	જીવીસી-૧૦૧, જીવીસી-૧૧૧, જીવીસી-૧૨૧, એવીએનપીસી-૧૩૧, એચ-૧ ગુજરાત મરચી - ૩	૨૫ - ૩૦ ટન
રીંગણ	ચોમાસુ - જૂન શિયાળુ - ઓગષ્ટ ઉનાળુ - જાન્યુઆરી	૨૫૦ - ૩૦૦ ગ્રામ	૮૦X૬૦	૧૭,૦૦૦	૨૦૦ + ૫૦ + ૫૦	ડોલી-૫, ગુજરાત સંકર રીંગણ-૧, સુરતી રવેચા, પી એલ આર-૧ ગુજરાત લાંબા રીંગણ-૧, ગુજરાત લંબગોળ રીંગણ-૧	૫૦ - ૬૦ ટન
ટામેટાં	ચોમાસુ - જૂન શિયાળુ - ઓગષ્ટ ઉનાળુ - જાન્યુઆરી	૨૦૦ - ૨૫૦ ગ્રામ	૬૦X૬૦ ૮૦X૭૫	૨૫,૦૦૦ ૧૩,૫૦૦	૭૫ + ૭૫ + ૭૫ સંકર જાતો ૧૫૦ + ૭૫ + ૭૫	જૂનાગઢ રૂબી, ગુજરાત ટામેટા-૨ (DT) આણંદ ટામેટા-૩, ગુજરાત ટામેટા-૧ (IDT), વૈશાલી, રૂપાલી મહાબલેશ્વર-૨, અવિનાશ-૨, NA-501, HI-303, અભિનવ	૪૦ - ૫૦ ટન
કોબીજ/ ફલાવર	અર્ધશિયાળુ - ઓગષ્ટ શિયાળુ - સપ્ટે - ઓક્ટો. ઉનાળુ - નવેમ્બર - ડિસે.	૫૦૦ - ૭૫૦ ગ્રામ	૪૫X૩૦ ૩૦X૩૦	૬૭,૦૦૦ ૧,૦૦,૦૦૦	૧૦૦ + ૫૦ + ૫૦ ૧૦૦ + ૫૦ + ૫૦	ફૂલાવર વલેલી રોપણી - પુસા અર્લી, પુસા દિપાલી, પુસા ક્રાંતી, અર્લી કુંવારી, મધ્યમ રોપણી હિસાર-૧, પુસા સિન્થેટીક, અર્લી સ્પ્રોબલ, જાન્ટ સ્પ્રોબલ મોડી રોપણી - પુસા સ્પ્રોબલ, સુપર સ્પ્રોબલ, સ્પ્રોબલ-૧૩ કોબીજ - ગોલ્ડન એકર, પ્રાઈડ ઓફ ઈન્ડિયા, અર્લી સ્મ હેડ, પુસા સ્મ હેડ	૨૦ - ૨૫ ટન
ડુંગળી	ચોમાસુ - મે - જૂન શિયાળુ - ઓક્ટોબર	૮ - ૧૦ કિ.ગ્રા.	૧૫X૧૫	૪.૦ લાખ	૭૫ + ૬૦ + ૬૦	ગુજરાત સફેદ ડુંગળી-૧, પુસા વ્હાઈટ, એન-૫૩ પટના રેડ, પુસા રેડ, ઉરુપુર ૧૦૧, તળાજા લોકલ	૩૫ - ૪૦ ટન
ગાજર	પુખીને સીધું ખેતરમાં વાવેતર	૮ - ૧૦ કિ.ગ્રા.	પુખીને	-	૧૦૦ + ૫૦ + ૫૦	પુસા હિમાની, ગુજ. દાંતીવાડા-૧ ગુજરાત લસણ-૧, ગુજરાત લસણ-૨, પુસા હિમાની, ગુજ. દાંતીવાડા-૧	૩૫ - ૪૦ ટન
લસણ	નવેમ્બર	૫૦૦ - ૬૦૦ કિ. ગ્રા.	૧૫X૧૫	-	૫૦ + ૫૦ + ૫૦	ગુજરાત લસણ-૩, ગુજરાત લસણ-૧૦, જી.૨૮૨	૧૫ - ૨૦ ટન

પાકનું નામ	વાવેતર સમય	બીજદર (પ્રતિ હે.)	વાવેતર અંતર (ફુટ)	હેક્ટર દીઠ રોપાની જરૂરીયાત	ખાતર નો જથ્થો ના.ફ.પો. કિ.ગ્રા/હે.	જાત નું નામ	ઉત્પાદન / હે.
ભાંડા	ચોમાસુ : જૂન - જુલાઈ ઉનાળુ : જાન્યુઆરી - ફેબ્રુઆરી	૮-૧૦ કિ.ગ્રા.	૪૫ X ૩૦ (સે.મી.)	-	૧૫૦ + ૫૦ + ૫૦	ગુજરાત સંકર ભાંડા-૧, ૨ પુસા શ્રાવણી, પુસા મખમલી, પંજાબ પચીની, અર્કા અનામિકા,	૧૫-૨૦ ટન
દૂધી	ચોમાસુ : જૂન - જુલાઈ શિયાળુ : નવે. - ડીસે. ઉનાળુ : જાન્યુ. - ફેબ્રુ.	૮૦૦ ગ્રામ	૫-૬ X ૨	-	૧૦૦ + ૫૦ + ૫૦	પુસા મવીન, પુસા કોમલ, આણંદ દૂધી-૧, પુસા મંજરી, પુસા મધદૂત	૩૫-૪૦ ટન
કારેલા	ચોમાસુ : જૂન - જુલાઈ ઉનાળુ : ફેબ્રુઆરી	૧.૦ થી ૧.૫ કિ.ગ્રા	૫-૬ X ૨	-	૬૦ + ૬૦ + ૬૦	પુસા દોમોસમી, કોઈંબતુર લાંબા, પ્રિયા, કોઈંબતુર-૧, જયપુર લાંબા, પાદરા ઢુંકા, વી.કે. ૧, અર્કા હરિતા, પુસા વિશેષ	૧૨-૧૫ ટન
કાકડી	ચોમાસુ : જૂન - જુલાઈ ઉનાળુ : ફેબ્રુઆરી	૫૦૦ ગ્રામ	૫ X ૨	-	૭૫ + ૨૫ + ૨૫	ગુજરાત કાકડી-૧, પુસા સંયોગ પ્રિયા, પુના ખીરા, સોનલ હા. ૧, સ્ક્રેઈટ-૮	૨૫-૩૦ ટન
કોળુ	ચોમાસુ : જૂન - જુલાઈ ઉનાળુ : જાન્યુ. - ફેબ્રુ.	૧.૫૦૦ કિ.ગ્રા.	૬ X ૩	-	૧૦૦ + ૫૦ + ૫૦	અર્કાનંદન, પુસા વિશ્વાસ કોઈંબતુર-૧, ૨, અર્કાગંદન, પુસા હા.૧	૨૦-૨૫ ટન
તુરીયા	ચોમાસુ : જૂન - જુલાઈ ઉનાળુ : જાન્યુ. - ફેબ્રુ.	૧.૦ કિ.ગ્રા.	૫ X ૨	-	૭૦ + ૨૫ + ૨૫	પુસા નસદાર, જયપુરી, કોઈંબતુર-૧, ૨ પુસા નસદાર	૧૫-૨૦ ટન
શકર ટેટી	ઉનાળુ : જાન્યુ. - ફેબ્રુ.	૫૦૦ કિ. ગ્રા.	૫ X ૨ ઈંચ	-	૧૦૦ + ૧૨૫ + ૧૨૫	ગુજરાત શકર ટેટી-૩, પુસા સરખતી, હરા મધુ, અર્કા જીત, પંજાબ સુનહરી, અર્કા રાજહંસ, જી.એમ.એમ. ૧, ૨, ૩	૧૩-૧૫ ટન

પાકનું નામ	વાવેતર સમય	બીજદર (ગ્રામ/હે.)	વાવેતર અંતર	હેક્ટર દીઠ રોપાની જરૂરીયાત	ખાતર નો જથ્થો ના.ફ.પો. કિ.ગ્રા/હે.	જાત નું નામ	ઉત્પાદન / હેક્ટર
પરવળ	જાન્યુઆરી - ફેબ્રુઆરી જૂન - જુલાઈ	૪૦૦૦-૫૦૦૦ કટકા	૫ X ૫ ફુટ	-	૧૦૦+ ૫૦+ ૫૦	પાદરા ટૂંકા, રાજેન્દ્ર પરવળ-૧, ૨ ગ્રીન લોંગ, વ્હાઈટ લોંગ, પીઝા-૧, ૨ સ્વર્ણરેખા, સ્વર્ણ અલોકિ	૨૦-૨૫ ટન
ટીણેળા	જૂન - જુલાઈ જાન્યુ. - ફેબ્રુ.	૪૦૦૦-૫૦૦૦	૬ X ૪ ફુટ	-	૫૦ + ૨૫ + ૨૫	સુરતી ક્લી સ્થાનિક	૨૫-૩૦ ટન
કંકોડા	જૂન - જુલાઈ	૧૨૦૦૦ કંદ	૫ X ૨ ફુટ	-	૫૦ + ૨૫ + ૨૫	દેશી (લોકલ)	૫-૬ ટન
ગુવાર	જૂન - જુલાઈ જાન્યુ. - ફેબ્રુ.	૮-૧૦ કિ.ગ્રા	૪૫ X ૧૫ સે.મી.	-	૫૦ + ૫૦ + ૫૦	પુસા નવબહાર, પુસા સદાબહાર માખણીયો, ગુજરાત ગુવાર-૧, માલોસથ, પુસા મોસમી	૧૨-૧૫ ટન
ચોળી	જૂન - જુલાઈ જાન્યુ. - ફેબ્રુ.	૨૫-૩૦ કિ.ગ્રા.	૪૫ X ૧૫ સે.મી.	-	૫૦ + ૫૦ + ૫૦	ગુજરાત ચોળી-૧, ૪, પુસા બરસાતી, પુસા ફાલ્ગુની, પુસા કોમલ, પુસા દોલકસલી	૧૦-૧૨ ટન
તુવેર	ચોમાસુ - જુલાઈ શિયાળુ - ઓક્ટોબર ઉનાળુ - ફેબ્રુ.	૧૫ કિ.ગ્રા ૧૫ કિ.ગ્રા ૧૫ કિ.ગ્રા	૭૫ X ૩૦ અથવા ૭૫ X ૪૫ સે.મી.	-	૧૦૦ + ૫૦+ ૫૦	ગુજરાત તુવેર-૧, ગુજરાત તુવેર-૧૦૦ ગુજરાત તુવેર-૧૦૧	૧૨-૧૫ ટન

પાકનું નામ	વાવેતર સમય	બીજદર (ગ્રામ/હે.)	વાવેતર અંતર	હેક્ટર દીઠ રોપાની જરૂરીયાત	ખાતર નો જથ્થો ના.ક.પો. કિ.ગ્રા/હે.	જાત નું નામ	ઉત્પાદન / હે.
વાલ પાપડી	જૂન - જુલાઈ	૫-૬ કિ.ગ્રા.	૪ X ૨ કુટ	-	૧૦૦ + ૫૦ + ૫૦	ઈડર પાપડી, સુરતી પાપડી, કતારગામ પાપડી, ગુજરાત પાપડી-૧ ગુજરાત વાલ-૧, પુસા અર્ધા	૧૨-૧૫ ટન
વાલોળ	જૂન - જુલાઈ	૬-૭ કિ.ગ્રા.	૫ X ૩ કુટ	-	૭૫ + ૫૦ + ૫૦	વિરપુરવાલોળ, દાંતીવાડા વાલોળ ગોધરીમા વાલોળ	૨૫-૩૦ ટન
આદુ	એપ્રિલ - મે	૧૦૦૦-૧૨૦૦ કિ.ગ્રા.	૩૦ X ૧૫ સે.મી.	-	૫૦ + ૪૦ + ૬૦	સુપ્રભા, સુરતિ, સુરતી	૨૦-૨૫ ટન
સુરશ	એપ્રિલ - મે	વર્ષવાર પ્રથમ - ૨૫૦૦ કિ.ગ્રા. બીજુ - ૭૨૦૦ કિ.ગ્રા. ત્રીજુ - ૧૦૦૦૦ કિ.ગ્રા. ચોથુ - ૧૨૦૦૦ કિ.ગ્રા.	૩૦ X ૩૦ સે.મી. ૪૫ X ૪૫ સે.મી. ૭૫ X ૭૫ સે.મી. ૧૨૦ X ૮૦ સે.મી.	-	૭૫ + ૪૦ + ૬૦ ૭૫ + ૪૦ + ૬૦ ૭૫ + ૪૦ + ૬૦ ૭૫ + ૪૦ + ૬૦	લાલ માવા, સફેદમાવા	પ્રથમ વર્ષ - ૧૨ ટન બીજુ વર્ષ - ૨૫ ટન ત્રીજુ વર્ષ - ૩૫ ટન ચોથુ વર્ષ - ૫૦ ટન
પાલક	શિયાળુ - ઓક્ટો. ઉનાળુ - ફેબ્રુઆરી	૧૦-૧૨ કિ.ગ્રા.	પુંખીને	-	૫૦ + ૨૫ + ૨૫	ઓલગ્રીન, જોબનેરગ્રીન પુસા જ્યોતિ	૪૦-૫૦ ટન
મેથી	ઓક્ટોબર - નવેમ્બર	૨૫-૩૦ કિ.ગ્રા.	પુંખીને	-	૪૦ + ૨૦ + ૨૦	ગુજરાત મેથી-૧, પુસા અલ્બિન્સીંગ કસુરી	૮-૧૦ ટન
ધાણા	ઓક્ટોબર - નવેમ્બર	૨૦-૨૫ કિ.ગ્રા.	પુંખીને	-	૪૦ + ૨૦ + ૨૦	ગુજરાત ધાણા-૧ ગુજરાત ધાણા-૨	૩-૪ ટન
બટાટા	નવેમ્બર	૨.૫ થી ૩.૦ ટન	૪૫ X ૧૫ સે.મી.	-	૨૬૫ + ૧૩૮ + ૨૬૫	કુ.બાદશાહ, કુ. પોખરાજ, કુ.લોકેર, કુ. ચંદ્રસુખી, કુ. જવાહર, કુ. સૂર્યા, કુ. ચિપ્સોના-૧, ૨, ૩ અને ૪	૨૫-૩૦